

Motion

1978/79:329

av Rune Torwald och Britt Wigenfeldt
om åtgärder för att stimulera biodlingen

I Sverige finns f. n. ca 15 000 biodlare som sköter omkring 80 000 bisamhällen, dvs. ca 6 samhällen var. För tillfället importerar vi ungefär 60 % av Sveriges totala honungskonsumtion. Detta innebär naturligtvis dels en påkänning på vår handelsbalans, dels att vi går miste om en del arbetstillfällen, som vi borde kunna behålla inom landet.

Om all honung som vi konsumerar producerades inom landet skulle vi behöva ytterligare ca 80 000 bisamhällen, eftersom genomsnittsskörden normalt ligger kring 30 kg/år. F. n. har våra svenska biodlare i genomsnitt 6 samhällen var att sköta. Med samma struktur på biodlingen skulle vi alltså behöva omkring 15 000 fler biodlare, som då bedrev odlingen närmast som en hobby. Det kan dock ifrågasättas om det är rimligt att nästan hela produktionen baseras på dylik hobbyodling. Mycket talar kanske i stället för att man borde stimulera till ett antal mera yrkesmässigt bedrivna biodlingar. Man räknar i dag med att en biodlare har full sysselsättning under sommarhalvåret med att sköta 150 bisamhällen. Under vinterhalvåret skulle han däremot knappast vara fullt sysselsatt med de tillsynsarbeten av olika slag som erfordras i samband med ett biodlingsföretag. Å andra sidan borde det inom många områden i Sverige vara möjligt att under vinterhalvåret skaffa sig kompletterande sysselsättning och inkomster, t. ex. inom skogsbruket eller hos industriföretag i regionen.

Är det önskvärt med en ökad biodling i Sverige?

Vi tror nog att de flesta anser att svaret är ja på denna fråga. Ökad honungskonsumtion anser flertalet näringsfysiologer skulle kunna medverka till en förbättrad folkhälsa. Och om biodlingen i viss mån utvecklas till ett näringsfång i stället för att som nu i de flesta fall bara vara en hobbyverksamhet, skapas därmed ökad sysselsättning, minskade importkostnader och kanske vissa exportinkomster.

Tyvärr anser uppenbarligen lantbruksnämnderna att den nuvarande utformningen av 4 §, första stycket Rationaliseringsförordningen (SFS 1978:250) lägger hinder i vägen för att ge statliga lånegarantier m. m. åt den som önskar starta yrkesmässig biodling. Och eftersom en satsning på biodling, baserad på 100–200 samhällen, kräver investeringar på i runda tal 150 000 kr., är det uppenbart att dylika nyetableringar inte kan ske utan statligt stöd. Därtill kan givetvis komma kostnader för eventuellt förvärv av fastighet lämpad såsom baspunkt för biodlingens bedrivande. Det är väl litet

oklart om bestämmelserna verkligen skulle vara ett hinder för stöd åt biodlingen, men om så är fallet, bör en ändring av bestämmelserna komma till stånd. Under alla förhållanden bör tillämpningsföreskrifter och liknande ges en sådan utformning att lantbruksnämnderna finner det angeläget att stödja de människor som vill satsa på biodling i näringsmässig form.

En annan lika positiv men kanske inte välkänd effekt av en ökad biodling är en förbättrad pollinering av olika växter, som vi behöver inom exempelvis jordbruksnäringen. Bina är de överlägset effektivaste pollenöverförarna genom sin starka samhällsorganisation, blomtrohet, sitt specifika beteende i blommorna och genom bikupornas flyttbarhet. När samtidigt den naturliga insektsfloran ständigt hålls tillbaka genom en allt intensivare kemisk bekämpning ökar binas betydelse såsom pollinatörer för varje år.

Andra åtgärder för att stimulera till biodling

Bina är naturligtvis på grund av sin stora rörlighet utsatta för många faror. En sjukdom som lätt drabbar bisamhällena med förödande konsekvenser är yngelröta. Det finns f. n. tyvärr ingen metod för att bota ett samhälle som drabbas av yngelröta, åtminstone ingen metod som godkänns av samhället och dess företrädare. Om ett bisamhälle drabbas av yngelröta måste det förstöras. För detta får den aktuella ägaren en ersättning på endast 40 kr. Denna ersättning har varit oförändrad under flera år och står uppenbarligen inte i rimlig relation till det verkliga värdet av ett samhälle i full produktion.

Det är nämligen ett känt förhållande att det är just de starkaste och mest aktiva samhällena som lättast drabbas av yngelröta. Detta beror på att de starka och kanske också mer aggressiva bina ger sig in i samhällen som drabbats av yngelröta och där tvingar till sig den nektar som detta samhälle har lyckats samla in. Men därvid drabbas också de av yngelrötan och för den med sig till sitt modersamhälle. Saluvärdet för ett kraftigt bisamhälle med hänsyn till den avkastning man också kan vänta det aktuella året torde röra sig omkring 150–300 kr. Saluvärdet är då i någon mån avhängigt av vid vilken tidpunkt under sommaren som upptäckten av yngelröta görs.

Vi är medvetna om att man för att få systemet att fungera här måste röra sig med enkla och enhetliga schabloner. Men en ersättning på 40 kr. för ett förintat samhälle är orimligt lågt. Detta kan medföra att en drabbad biodlare av oförstånd försöker att rädda samhället med andra åtgärder och på det viset gör sig skyldig till ett lagbrott, samtidigt som han sannolikt riskerar att övriga samhällen hos honom själv eller andra biodlare i trakten också drabbas av yngelröta.

Mot denna bakgrund finner vi det angeläget att avsevärt förbättra ersättningen för de samhällen som drabbats av yngelröta.

Hur skall man behandla s. k. vildbisamhällen?

Även om en biodlare är mycket kunnig och aktsam händer det tyvärr då och då att en bisvärm ger sig i väg utan att han lyckas fånga in den. Dessa herrelösa bin bildar då "vildbisamhällen" i outnyttjade skorstenspipor eller andra utrymmen i husen, i trädstammar med håligheter etc. Även om svärmen från början varit frisk, drabbas den vanligen efter några år av yngelröta. Det är därför mycket viktigt att sådana vildbisamhällen snarast möjligt lokaliseras och förintas. Ibland kan kostnaderna för ett förintande av ett dylikt samhälle bli ganska höga, eftersom man måste bryta upp husklädsel etc. för att komma åt. Enligt nuvarande anvisningar, skall man endast förstöra vildbisamhällen som anses smittade av yngelröta. Ett vildbisamhälle anses vara smittat, om man har kunnat konstatera yngelröta i andra bisamhällen inom ett avstånd av 3 km. Samtidigt bedrivs f. n. en utredning om i vilken omfattning de förintade vildbisamhällena verkligen varit smittade med yngelröta.

En gammal skollärare lär enligt traditionen ha hyllat principen "Pojkar ska ha stryk; för har de inte gjort något ont, så tänker de att göra det!" Med en lätt travestering skulle det enligt vårt förmenande innebära att vildbisamhällena skall förstöras antingen de är smittade eller inte, eftersom de förr eller senare kommer att bli smittade med yngelröta. Dylika smittokällor måste elimineras, om vi skall trygga rimliga arbetsförhållanden för den som vill satsa på yrkesmässig biodling.

Hemställan

Under hänvisning till vad vi ovan anfört hemställs

att riksdagen hos regeringen begär

1. att stödet för yrkesmässig biodling i Sverige förbättras på sätt i motionen antytts,
2. att ersättning för av yngelröta förintade bisamhällen förbättras kraftigt,
3. att bitillsyningsmännen får sådana instruktioner att de har rätt att föranstalta om förintande av alla kända vildbisamhällen inom sitt verksamhetsområde.

Stockholm den 16 januari 1979

RUNE TORWALD (c)

BRITT WIGENFELDT (c)